

Analýza ekonomického vývoje Přírodovědecké fakulty MU v letech 2002–2007

Interní pracovní materiál

Verze: 2. 11.2007

Zpracoval: Josef Zeman

Analýza vychází z údajů, které jsou uvedeny v podkladovém materiálu kvestora MU z 21. 10. 2007, které sloužily pro zdůvodnění návrhu rozpočtových pravidel pro jednání kolegia rektora 23. 10. 2007 (soubor model rozpocet 5 rev211007.xls).

V analýze jsem se soustředil především na poměrně nepříznivý vývoj ekonomické situace fakulty v letech 2002–2007, identifikaci příčin nepříznivého trendu, důsledků některých faktorů pro další vývoj v roce 2008 a v dalších letech.

V principu lze rozdělit tyto faktory na vnější tj. faktory působící mimo fakultu nebo ve vztahu k ostatním fakultám a MU jako celku a faktory vnitřní. Grafy, ze kterých jsou doporučení a závěry odvozovány, jsou kvůli zachování kompaktnosti textu uvedeny v příloze.

Vnější faktory:

- Vysoký podíl na celkových plochách MU – 23,3 %. Ten působí ve dvou rovinách: (a) vysoký příspěvek PřF MU do centrálních zdrojů MU (dále jen CZMU) a (b) ve vnitřních faktorech vysokých provozních nákladů. Pokud se týká podílu na tvorbě CZMU, bude svou výší působit nepříznivě, ať už bude započítáván libovolným koeficientem, bude se měnit jen jeho váha. Do budoucna by se neměl zhoršovat, protože PřF jsou v současnosti započítávány plochy, které se již nebudou výrazně měnit (bude docházet jen k jejich záměně stěhování). Provozní náklady se budou měnit (a pravděpodobně zvyšovat) úměrně cenám energií a ceně lidské práce.
- Vysoký počet zaměstnanců PřF MU – působí nepříznivě (a) ve výši odvodů na CZMU a (b) ve vnitřních nákladech vysokými osobními náklady. Na druhou stranu přináší vyšší výnosy, ty však musí být tak vysoké, aby pokryly osobní náklady a provozní náklady (viz dále).
- Vysoké investice působí nepříznivě, protože jsou spojeny s nutností tvorby vysokých odpisů.

Zhodnocení současné situace ve vztahu k navrhovaným rozpočtovým pravidlům

Navrhuji souhlasit s předloženými rozpočtovými pravidly z těchto důvodů:

- principy generování Příspěvku 1 a Příspěvku 2 má své logické zdůvodnění a samo o sobě výrazně PřF nepoškozuje
- změna ve výpočtu odvodu na Příspěvek 1 CZMU z normativu na výnos sice zhoršuje situaci PřF MU, ale na druhé straně PřF MU z těchto centrálních zdrojů více spotřebovává, než odvádí
- je možné diskutovat o koeficientech používaných pro generování v poměru studenti:plochy:zaměstnanci = 0,2:0,4:0,4. Při jejich jiném nastavení by bylo možné dosáhnout z hlediska PřF MU příznivější situace (ale také horší). Značný posun je v navrhovaných rozpočtových pravidlech v tom, že se do výpočtu nezapočítávají doktorští studenti (na PřF MU tvoří 20 %) a neakademičtí pracovníci (na PřF tvoří 62 %).

Vnitřní faktory:

Přestože jsme se v posledních letech ekonomice fakulty velmi podrobně věnovali, posuzovali jsme zejména vnější faktory – tvorbu rozpočtových pravidel, odvody atd. a celkové výkony, teprve současné podklady umožňují podrobně zhodnotit trendy a posoudit místo celkových výkonů výkonů vztažené k vynaloženým nákladům (počtu zaměstnanců, akademických pracovníků atd.). Ukazuje se, že hlavní příčinou relativního zhoršování ekonomické situace fakulty jsou především vnitřní – výkonnostní – faktory.

Na ekonomice fakulty se nepříznivě podílejí následující faktory:

- růst odvodu do CZMU v důsledku růstu užívaných ploch: od roku 2002 do současné situace se plochy, užívané PŘF MU prakticky zdvojnásobily (jen v letošním roce růst o 26 %)
- růst odvodu do CZMU v důsledku růstu počtu pracovníků: od roku 2002 do současnosti vzrostl počet pracovníků o 70 %
- přestože lze v letech 2002–2007 sledovat strmý růst výkonnosti PŘF (o 71 %), patří tento růst mezi nejnižší na MU, jen PdF rostla pomaleji (o 61 %), průměrný růst výnosu všech fakult je 87 %.
- nositelem růstu výnosu PŘF není vyšší efektivita výuky a větší úspěšnost v získávání výzkumných projektů a zakázek (přesněji – růst počtu studentů a růst počtu projektů způsobil neoprávněný optimismus v nárokování ploch, přijímání učitelů a výzkumných pracovníků, které skutečnému růstu neodpovídají)
 - celkový výnos (před odvody) na zaměstnance fakulty od roku 2004 systematicky klesá z 1 067 tis. Kč na současných 904 tis. Kč
 - výnos na neakademického pracovníka (pracovníka placeného ze zdrojů mimo normativ) poklesl od roku 2004 z 1 011 tis. Kč na současných 719 tis. Kč a tak eliminuje mírný růst výnosu u normativu na jednoho akademického pracovníka
 - přes značný růst počtu studentů zůstává počet studentů na jednoho učitele od roku 2004 prakticky stejný a pohybuje se kolem 13,4 student/ak. pracovník a počet studentů na zaměstnance klesá ze 7,4 na hodnotu kolem 5 student/zaměstnanec

Závěr

Samozřejmě je možné odvodit a rozebrat celou řadu dalších faktorů, trendů a okolností. Určitě bude třeba v příštích letech usilovat o další posun rozpočtových pravidel ve směru odvodů do CZMU (i když všechny uvažované změny mají kromě pozitivních dopadů také svá úskalí).

To, co je podle mě podstatné a podle mého pohledu jasně vyplývá z přiložených grafů, shrnu do následujících konstatování: Výkonnost PŘF MU dynamicky roste ve výuce (srovnatelně s ostatními fakultami MU) a výzkumu (zdaleka nejvíce). Celkový značný růst počtu studentů a výkon ve výuce je téměř eliminován zvýšeným počtem akademických pracovníků (počet studentů na akademického pracovníka zůstává od roku 2004 stejný, růst výkonu vyjádřený v penězích je od roku 2004 jen o 8 %). Ve financování fakulty v oblasti výzkumných projektů a zakázek je naopak trend velmi nepříznivý – trend významného růstu výkonů je zatížen neúměrným počtem pracovníků, kdy výkonnost na jednoho pracovníka od roku 2004 výrazně klesá. Lze to vyjádřit jednoduše: Celkový výkon fakulty vzrostl od roku 2004 o 42 %, počet zaměstnanců o 68 %, přitom osobní náklady tvoří podstatnou část celkových nákladů.

